

Támogatási szerződés száma: 649660

Projekt rövid neve: Spórolunk@kiloWattal

Projekt teljes neve:

Spórolunk@kiloWattal – Munkahelyi Energiaközösségek
Energiamegtakarítási verseny a közsféra számára

Spórolunk@kiloWattal kampány értékelő jelentés:

A kampány tanulságai viselkedésváltozásra épülő fenntartható
energia projektek számára

D6.5

ÖSSZEFOGLALÓ

Szerzők:

Vadovics Edina és Szomor Szandra

Közreműködött: *Diana Uitdenbogerd**, *Sylvia Breukers**, Vadovics Kristóf és Király
Andrea

GreenDependent Intézet

** DuneWorks*

Véleményezte: Anke Merziger (BSU), Gianluca Avella (AESS), Emma Denorme (AM),
Lena Eckerberg (Energikontor), Teresa Kallsperger (GEA), Karen Robinson (SWEA),
Lisa Sentimenti (AESS) és Liga Zogla (Ekodoma)

2017. szeptember 30.

Ez a projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja keretében finanszírozásban részesült, a támogatási megállapodás száma: 649660.

grⁱⁿdependent
Intézet

Bevezető

A Spórolunk@kiloWattal kampány egy Európai Unió támogatással megvalósított projekt volt, amely azzal a céllal jött létre, hogy a gyakorlatban megvalósítsa a közsféra épületeiben rejlő energiamegtakarítási lehetőséget, és segítséget nyújtson ezen épületek dolgozóinak energiafogyasztási szokásaik és mindennapi gyakorlatuk megváltoztatásában. Kilenc ország 176 irodaépületében 17.280 közhivatali alkalmazott vett közvetlenül vagy közvetetten részt a kampány egy éve alatt zajló viselkedésváltoztatási programban. A résztvevő országok szakértő partnereinek támogatásával minden hivatalban Munkahelyi EnergiaKözösségek alakultak, majd folyamatos szakértői segítség mellett ezek a közösségek tervezték meg, vezényelték le, és részben értékelték is a saját épületükben futó energiatakarékosági kampányt.

A Spórolunk@kiloWattal Értékelő Jelentés három fő okból íródott. Egyrészt, hogy bemutassa a projektben alkalmazott módszertant és a kilenc résztvevő európai országban elért eredményeket. Másrészt, hogy leírást adjon a projektben kifejlesztett és alkalmazott értékelési folyamatról és annak eredményeiről. Végezetül, hogy egy továbbfejlesztett projekt módszertant, ötleteket és javaslatokat kínáljon a jövőben induló hasonló programok megvalósítói számára. A jelentés tehát igen széles célközönségnek készült: olyan projektmegvalósítóknak, akik viselkedésváltozással kapcsolatos projekteket szeretnének indítani és/vagy folytatni már megkezdett kampányokat, programokat a közhivatalokban (vagy más irodákban, vagy akár háztartásokban), illetve a területen dolgozó döntéshozóknak, projektfinanszírozóknak és kutatóknak. A jelen dokumentum a részletes Spórolunk@kiloWattal Értékelési Jelentés¹ rövid összefoglalója.

A Spórolunk@kiloWattal projekt **kutatási eredményeken alapuló módszertanra** épült, amely figyelembe vette az **interperszonális viselkedés elméletét**, és **kombinálta a fentről lefelé illetve az alulról felfelé történő szerveződést**. Az utóbbi vonatkozásában a kampány során a közhivatalokat aktív partnerségre, és minden hivatal vezetését a programban való részvétel melletti elköteleződésre kértük, hogy az alkalmazottak részvétele a Spórolunk@kiloWattal kampányban a szervezet minden szintjén támogatva legyen. Ugyanakkor, nagyrészt önkéntes alapon, minden épületben EnergiaKözösségek alakultak, amelynek tagjai jellemzően az energiagazdálkodási menedzser/vagyonkezelő, környezetvédelmi munkatárs és más érdeklődő dolgozók voltak. A projekt tehát szándékosan **épített a kis csoportokra, mint a viselkedésváltozást segítő és lehetővé tevő egységekre**, és különböző eszközöket, ösztönzőket, és módszereket használt egyidejűleg, figyelembe véve a különböző beállítottságú emberek kommunikációs és tanulási igényeit.

A Spórolunk@kiloWattban kampányban résztvevő épületek többségének (73%) sikerült energiát megtakarítani a projekt során, átlagosan 8%-ot. Összesen 6,5 GWh primer energiát takarítottak meg a résztvevők, és 1783 tonna CO₂ kibocsátást sikerült elkerülniük. Fontos ugyanakkor – az energiamegtakarítás és kibocsátáscsökkenés mellett – kiemelni a projekt tudatosságnövelő szerepét, ahogy azt is, hogy a kampány új energiatakarékos viselkedést és gyakorlatot honosított meg az érintett szervezeteknél, amire **a jövőben remekül lehet fenntartható energiahasználati tevékenységeket építeni.** A Spórolunk@kiloWattal kampány hozzájárult ahhoz, hogy az **alkalmazottak közösségei tájékozottabbak, gyakorlottabbak és összetartóbbak legyenek az**

¹ További részletek angol nyelven az Értékelő Jelentésben (Evaluation Report):

Vadovics, E. és Szomor, Sz. (2017) save@work Evaluation Report: Lessons learnt for future energy projects aiming to change everyday behaviour. Deliverable 6.5 of the save@work project, Grant Agreement no. 649660. Letölthető: https://sporolunk.org/images/partner/GDI-files/sw_D6.5_EvaluationReport_FULL_Sept2017.pdf

energiatakarékosság témakörében, és hogy így támogató környezet jöjjön létre további megtakarítások elérésére – ami legalább annyira fontos, mint a már elért megtakarítások.

Az értékelés folyamata és főbb eredményei

A Spórolunk@kiloWattal kampány értékelése három célt szolgált: (1) a belső tanulási folyamat és a projekt átfogó értékelésének támogatását; (2) a projekt hatásainak feltárását; és (3) a sikertényezők és korlátok azonosítását. Az értékelés a következő részekből állt:

- 🕒 a kampány előtt és után kitöltött alkalmazotti kérdőívek: 2965 (17%) résztvevő dolgozó töltötte ki a kampány elején, és 2059 (12%) a kampány végén;
- 🕒 a projekt partnerek önértékelési felmérése (a projekt félidejében és végén);
- 🕒 részben külső szakértő szervezet által bonyolított interjúk és megbeszélések a projekt partnerekkel; és
- 🕒 legjobb kampány kérdőívek, amelyet a projekt megvalósításán dolgozó munkahelyi közösségek (ld. EnergiaKözösségek) töltöttek ki.

Az Értékelő Jelentés¹ a fenti felmérési módszerekből származó információk és eredmények elemzésének, valamint az ezekre építve tett javaslatok összefoglalója. Az alábbiakban a főbb tanulságokat részletezzük.

Siker a viselkedés megváltoztatásában és a változás támogatásában

A kampány előtt kitöltött alapállapot kérdőívek eredménye szerint **az alkalmazottak leginkább azért csatlakoztak a projekthez**, mert érdekelte őket az energiamegtakarítás és egyéb környezetvédelmi témák, és szerettek volna többet tanulni az energiahatékonyságról. Sok válaszadó jelölte be azt is, hogy azért csatlakozott, mert valami pozitív dologban akart részt venni. Ezzel van összhangban az a záró, kampány után készített felmérésből nyert információ, hogy az alkalmazottak azt szerették leginkább a Spórolunk@kiloWattal kampányban, hogy tudatosabbá váltak (ld. új dolgokat tanultak). Élvezetes dologként emelték ki ezen felül a kéthetente kapott megtakarítási tippeket és a csoportmunkát is.

Mindent összevetve, a **projekt nagyon sikeres volt**, mert:

- 🕒 **Az alkalmazottak pozitívan fogadták** (66%-nak *“nagyon tetszett”* vagy *“tetszett”*, míg 6% *mondta csak, hogy “nem tetszett” neki a kampány*);
- 🕒 **Elérte a céljait**, hiszen a tervezettnél sokkal több alkalmazottat (*9.000 helyett 17.280-at*) és csak alig kevesebb épületet (*180 helyett 176-ot*) sikerült bevonni;
- 🕒 **Sikerült beindítania, támogatnia és létrehoznia a viselkedés megváltozását**, melynek eredményeképp
 - 🕒 mind a nyolc, a kampány előtti és utáni felmérésben vizsgált energiatakarékossági tevékenység rendszeresebbé vált. Különösen a számítógépek és laptopok kikapcsolása terén volt lényeges a változás;
 - 🕒 több, mint kétszeresére nőtt azok száma, akik mind a nyolc felmérésben szereplő tevékenységet rendszeresen végrehajtották (*6,5%-ról 14,2%-ra nőtt az arányuk a teljes mintában, és 18,9%-ra azok körében, akik az EnergiaKözösségek munkájában részt vettek*).

- 🔋 **Nagyobb támogatást szerzett az energiatakarékosági tevékenységnek** a vezetés, az informatikai részleg és általában a kollégák részéről.
- 🔋 Általánosságban a kérdőívet kitöltők 54%-a **kezdett el új energiamegtakarítási tevékenységet vagy gyakorlatot** az irodában - ez leggyakrabban a használaton kívüli berendezések kikapcsolását, hatékonyabb világítási gyakorlatot, és az ésszerűbb fűtési/hűtési szokások bevezetését jelentette.
- 🔋 A felmérést kitöltők 40%-a számolt be arról, hogy a hivatal vezetése olyan energiahasználattal összefüggő változást vezetett be a kampány ideje alatt, amelyet korábban nem terveztek vagy végeztek az épületben.

Fontos megjegyezni, hogy a Spórolunk@kiloWattal kampánynak **jelentős továbbgyűrűző hatása** is volt: a válaszadók 82%-át motiválta a projekt olyan tevékenységekben való részvételre, amelyek nem voltak szigorú értelemben vett részei a kampánynak, például otthonunkban vezettek be különböző energiatakarékos gyakorlatokat, kezdtek energiahatékonysági befektetésbe vagy beszélgettek az energiamegtakarításról családtagjaikkal, barátaikkal.

Nagyon lényeges végül azt is megemlíteni, hogy **a felmérésben résztvevők 86%-a gondolja úgy, hogy az energiamegtakarítási tevékenységeket az irodában a kampány befejezése után is tudják folytatni** (a legmagasabb arány az Egyesült Királyságban és Magyarországon volt, 91% és 89%), és csak 2% írt határozott „nem”-et, míg 12%-an voltak bizonytalanok a kérdésben. Nagyjából a válaszadók fele meg is indokolta, hogy miért folytatná a megtakarítást: leggyakrabban azért, mert a tevékenységeknek van értelme, van haszna, és már a napi rutin részeivé váltak.

Kihívások

Egy sikeres projektben is akadnak természetesen kihívások.

Az első fontos kihívás az volt, hogy a **közhivatalok dolgozói általánosságban alacsony érdeklődést és motiváltságot mutattak** a kampányban való részvétel, és az aktív közreműködés iránt. Ennek több oka is volt, de a résztvevők leggyakrabban azt említették, hogy az alkalmazottaknak sok a munkája, és az energiatakarékoság még nem szerves része a mindennapi rutinnak és gyakorlatnak. Mindkét tényező mind a kilenc partnerországban megnehezítette a résztvevők bevonását.

Szintén jelentős kihívásnak bizonyult a korábbi időszakra vonatkozó referencia és a jelenlegi **energiafogyasztási adatok összegyűjtése, és az ezekhez való hozzáférés**. A Spórolunk@kiloWattal projektnek köszönhetően a résztvevő hivatalok felismerték, hogy adatkezelő rendszerek létrehozására van szükség, illetve az adatok kezelését és hozzáférését szabályozni kell, részben felelősségi körök létrehozásával. A projekt konzorciuma reméli, hogy a kampányban létrehozott adatkezelő rendszerek a jövőben is megmaradnak, sőt, fejlesztésre kerülnek.

A Spórolunk@kiloWattal konzorcium jelentősebb eredményeket remélt a projekt segítségével elérni az energiamegtakarítás terén. Mindemelllett a résztvevők körében végzett felmérések alapján azt állapíthatjuk meg, hogy minden vizsgált energiamegtakarítási tevékenység gyakoribbá vált, és ezzel együtt nőtt azon résztvevők aránya is, akik az összes tevékenységet rendszeresen végezték. Bár láthatóan van még hova fejlődni, a konzorciumot komoly eredménynek tartja, hogy a felmérésben résztvevők 86%-a gondolja úgy, hogy az energiahatékonysági tevékenységeket az irodában a projekt befejezése után is folytatni tudja.

Az alkalmazott módszertan értékelése

A Spórolunk@kiloWattal projekt módszertanát, amely sokféle eszközt, segédanyagot és rendezvényt tartalmaz, a megvalósításban érintett különböző csoportok (dolgozók, EnergiaKözösségek, projekt partnerek) általánosságban megfelelőnek találtak, és az értékelési folyamat eredménye szerint nem voltak olyan lényeges vagy alap eszközök, anyagok, amelyek hiányoztak. A legtöbbet használt és a résztvevő csoportok nagy része által leginkább hasznosnak ítélt eszközök és anyagok a következők voltak: **energiamegtakarítási tippek**, promóciós anyagok (pl. matricák, plakátok, kis ajándékok), a projekt honlapján található tájékoztató oldalak és a kezdőcsomag részeként kiosztott mérőeszközök (pl. energiafogyasztás-mérő, hőmérő). Fontos megjegyezni, hogy az **energiamegtakarítási tippeket** a résztvevő alkalmazottak egyben a második legfontosabb **élvezetet, örömet és megelégedettséget is jelentő dolognak** találták a kampányban.

Ugyanakkor, a projekt különböző értékelési folyamataiból kapott eredmények alapján azonosítottuk, hogy miként lehetne fejleszteni a módszertant és az eszköztárat. A részletes jelentésben¹ bemutatunk egy továbbfejlesztett módszertani tervet, amely segítségével elkerülhetőek lennének a fentebb bemutatott kihívások, vagy legalábbis hamarabb lehetne rájuk reagálni.

A Spórolunk@kiloWattal konzorcium által javasolt egyik fejlesztés az lenne, hogy a **vezetők nagyobb mértékű bevonásával jobban integrálnánk a kampánytevékenységeket és feladatokat a meglévő önkormányzati struktúrákba és folyamatokba**. Ez többek között hosszabb felkészülési szakaszt jelentene (legalább hat hónap). Egy másik, a meglévő eszközök és anyagok használatát javító javaslatunk, hogy az EnergiaKözösségeknek szóló kézikönyvet lehetne modulonként, tematikus tippekkel kiegészítve adni a résztvevőknek (pl. csapatépítési tippek, menedzsment és kommunikációs tippek), valamint több képzést lehetne szervezni az alkalmazottaknak, hogy könnyebb legyen egy még jobban a helyi igényekhez igazodó kampány- és akciótervet kidolgozni. Végezetül, a továbbfejlesztett módszertan eszköztárába olyan új eszközöket lehetne felvenni, amelyek a projekt minden szintjén, és az összes résztvevő csoport között segítik a tapasztalatok és ötletek megosztását. A vezetés bevonását megkönnyítő kommunikációs eszközök kialakítása szintén hasznos lenne.

Javaslatok viselkedésváltozást célzó projektekhez

A Spórolunk@kiloWattal kampány tapasztalataira és az ebben a jelentésben bemutatott elemzésre építve az **5 legfontosabb tanulság és javaslat** a következő:

- 🔥 AZ ENERGIATAKARÉKOS VISELKEDÉST INTEGRÁLJUK A MINDENNAPOKBA ÉS LEGYEN AZ MINDENKI SZÁMÁRA MEGVALÓSÍTANDÓ NORMA:** A viselkedés (vagy gyakorlat) megváltoztatásához kapcsolódó tevékenységek akkor működnek a legjobban, ha a lehető leginkább integrálhatók a mindennapi folyamatokba, feladatokba, munkaköri leírásokba és stratégiákba. Az alkalmazottaknak úgy kell tekinteniük ezekre a tevékenységekre, mint a munkájuk részére, azaz fontos, hogy ne kelljen azon aggódniuk, hogy a szabadidejükből vagy a "rendszeres feladataiktól" veszi el a tevékenység az időt és energiát. Így a fenntartható energiahasználat lesz az új norma, amelyet mindenki a munkája részeként igyekszik megvalósítani.

Az integráció ugyanakkor nem azt jelenti, hogy nincs szükség speciális és/vagy további tevékenységekre, képzésre, rendezvényekre stb. a fenntartható energiahasználat megvalósításához.

- HOZZUNK LÉTRE ÖSSZETARTÓ CSAPATOKAT ÉS ALKALMAZOTTI KÖZÖSSÉGEKET:** A kutatás és a gyakorlat, beleértve a Spórolunk@kiloWattal kampányban szerzett tapasztalatokat is, azt mutatja, hogy a kis csoportoknak és közösségeknek fontos szerepe van a fenntarthatóbb (energiahasználati) viselkedés és gyakorlat kialakításában, támogatásában és fenntartásában, továbbá a csoporthoz tartozás önmagában is öröm és tanulás forrása. Tudjuk, hogy a csoportok nem lesznek maguktól összetartóak, ezért bármilyen kampányban életbevágóan fontos, hogy szánjunk időt és energiát arra, hogy összetartó csoportokat és alkalmazotti közösségeket alakítsunk ki többek között kifejezetten ezt célzó tevékenységekkel és képzéssel, vagy a csoportok természetes kialakulását biztosító lehetőségek és környezet megteremtésével.
- ISMERJÜK AZT, AMIN VÁLTOZTATNI AKARUNK:** Ahhoz, hogy mérni tudjuk, hogy valóban sikeresek voltak-e az energiahasználati viselkedés megváltoztatására és a fogyasztás csökkentésére tett erőfeszítéseink, fontos, hogy legyenek a korábbi és jelenlegi energiafogyasztásra vonatkozó adataink. Ha még nincs adatkezelő rendszer, a Spórolunk@kiloWattal kampányhoz hasonló programok segíthetnek egyszerű adatkezelő folyamatok és a feladatra vonatkozó felelősségi körök kialakításában – a projekt alapján úgy tűnik, erre a legtöbb középületben minden országban szükség van.

Szükségünk lesz továbbá olyan adatokra és információkra, amelyek az épületben jellemző viselkedésre, gyakorlatokra, képességekre, tudásra és infrastruktúrára vonatkoznak, és segítik vagy hátráltatják a fenntartható energiahasználatot. Ezek feltárása a kampányok, programok elején végzett alapfelmérés fontos része kell, hogy legyen.

- A VÁLTOZÁS ÉS ÚJ DOLGOK TANULÁSA ÉLVEZETES IS LEHET:** A megszokott rutin, viselkedés és gyakorlat megváltoztatása kihívást jelent. Ezért is fontos, hogy a szükséges változás és az új dolgok tanulása élvezetes legyen, növelje a komfortérzetet és a jól-létet. A Spórolunk@kiloWattal kampány résztvevői szerint ez működött is a projektben: a tanulás és tudatosságnövelés nem csak lényeges motivációk voltak a kampányhoz való csatlakozásnál, de fontos örömforrásnak is bizonyultak.
- ÉPÍTSÜNK A SOKSZÍNŰSÉGRE:** Egy európai kampányban fontos, hogy legyen közös ütemterv, struktúra és tartalom. Legalább ennyire fontos azonban, hogy legyenek a helyi viszonyokra és körülményekre alkalmazható módszerek és eszközök, amelyek rugalmasabbá teszik a projektet. A sokszínűség remek lehetőség az egymástól való tanulásra, és a tudás megosztására, ezért a kampányokban meg kell teremteni az alkalmat arra, hogy erre is építsünk, hiszen ezzel minden résztvevő többet tanulna egymástól. A Spórolunk@kiloWattal kampányban a sokszínűség felfedezésében és értékelésében hasznosnak bizonyultak a különböző önértékelési módszerek (felmérések, interjúk és beszélgetések).

Hasznos tippek (viselkedésváltoztató) projektek lebonyolítói számára

Az alábbiakban egy, a Spórolunk@kiloWattal konzorcium tapasztalataira és a projekt tanulságaira épülő ötlet- és tippgyűjteményt mutatunk be, amely egyben ellenőrző listaként is használható. Az ötleteket és tippeket különböző kategóriákba gyűjtöttük. A kategóriák sorrendje és az egyes kategóriákban szereplő tippek száma nem tükrözi azok fontosságát.

Résztvevők

- 🕒 **Térképezzük fel a konzorcium tagjainak toborzási stratégiáit**, és osszuk meg egymással a hatékony és motiváló kommunikációs stratégiákkal kapcsolatos ötleteinket és tippjeinket. Használjuk kiindulásnak a *Kézikönyv EnergiaKözösségek számára* (Spórolunk@kiloWattal kézikönyv) című kiadványt.
- 🕒 **Gondosan tervezzük meg a résztvevők beszervezését és hagyjunk elegendő időt rá:** a toborzás sikerétől sok minden függ majd később (milyen a résztvevők projekt iránti elkötelezettsége, motiváltak-e, értik-e a projektet stb.).
- 🕒 A támogatást megcélzó pályázathoz mellékelte, a középületek vezetősége által aláírt részvételi **szándéknyilatkozatok** fontosak, de nem jelentenek biztosítékot az adott szervezet későbbi részvételére a projektben. Szükség van a szándék megerősítésére, amint a pályázat elfogadásra került.
- 🕒 A szándéknyilatkozaton kívül fontos, hogy legyen egy **toborzási terv**, amely elegendő időt hagy a sajtóközlemények megjelentetésére, személyes találkozókra stb.
- 🕒 Annak érdekében, hogy biztosítsuk a vezetőség elkötelezettségét, legyen stratégiánk és különböző eszközeink bevonásukra. Ez fontos, mert később lényeges lesz, hogy a vezetőség pozitívan kommunikálja a kampányt a dolgozók felé.
- 🕒 Jó előre gondoljuk át, ki lesz a **célcsoportunk**: milyen önkormányzatokat, osztályokat és épületeket szeretnénk beszervezni? Alakítsuk szervezési módszerünket a célcsoporthoz, és a tényleges toborzás során finomítsunk az alkalmazott módszeren.
- 🕒 Amint a vezetés kész részt venni a kampányban, megköthetjük velük a **részvételi és együttműködési megállapodást/szerződést**, amelyben a projekt sikeressége érdekében részletezzük, melyik félnek mik a feladatai. Ügyeljünk rá, hogy a vezetés tisztában legyen azzal, hogy a kampány mennyi időt és erőforrást igényel, és kérjük meg őket, hogy dolgozóiknak biztosítsanak elegendő időt a projektben való részvételre.
- 🕒 Beszéljük meg, hogyan **illeszkedik a projekt a meglévő stratégiákba**, tervekbe, folyamatokba stb., és keressük meg a közös célokat és folyamatokat stb.

Ütemezés

- 🕒 A résztvevők, ld. középületek, a saját tempójukban haladnak majd a projekttevékenységekkel és lépésekkel. Mindig kihívást jelent a különböző országokat egy közös ütemtervhez tartani, de meglepően nehéz adott országon belül is betartatni a közös ütemezést. A megoldás az, hogy legyen egy konkrét és világosan kommunikált tervünk egyértelmű határidőkkel, de ezen belül legyünk rugalmasak és adjunk teret a helyi különbségeknek.
- 🕒 Ütemtervünk álljon készen már a résztvevőtoborzás idejére, hogy a jelentkezők tudják, mire számíthatnak majd. Rendszeresen frissítsük az ütemtervet, és értesítsük a résztvevőket minden változásról.

Kommunikáció

- 🕒 Mérjük fel, milyen kommunikációs tevékenységekre lesz majd szükség (a vezetés, az EnergiaKözösségek, a dolgozók, a média stb. felé), és milyen eszközök kellene ahhoz, hogy e tevékenységek sikeresek legyenek.
- 🕒 **Ne becsüljük alá a személyes kommunikáció fontosságát:** a hivatal minden szintjén és a projekt/kampány minden területén a vezetéssel, az EnergiaKözösségekkel és a dolgozókkal is.

A személyes kommunikáció fontos, hatékony és örömteli, legyen szó találkozókról, képzésekről vagy nagyobb rendezvényekről.

- 🕒 **Segítsük a tapasztalatszerét**, a jó gyakorlatokkal, de a kihívásokkal kapcsolatban is helyi, országos és európai szinten.
- 🕒 **Hozzunk létre különböző csatornákat** a tapasztalatszeréhez: blog vagy zárt csoport formájában az Interneten, vagy közösségi rendezvényeken, például csoportmunka formájában.
- 🕒 **Használjunk többféle kommunikációs csatornát** ugyanahhoz az üzenethez: az emberek különböző csatornákat használnak és kedvelnek, és a **legegyszerűbb üzenetet is ismételni** kell ahhoz, hogy célba érjen. Legyünk kreatívak!
- 🕒 **Rendszeresen kommunikáljunk** és adjunk **visszajelzést** a projekt résztvevői számára: azaz a vezetésnek (hírlevél, munkacsoport találkozók), az EnergiaKözösségeknek (email, telefon, képzések, közösségi események stb.), és a dolgozóknak.
- 🕒 Adjunk kommunikációs eszközöket és ötleteket a helyi megvalósító csapatoknak (ld. EnergiaKözösségek), azaz könnyítsük meg a kommunikációt számukra: ne feledjük, nem szakemberek! A Spórolunk@kiloWattal [kézikönyvben](#) is találunk ötleteket erre vonatkozóan.
- 🕒 Legyen elég időnk és erőforrásunk a **kampány népszerűsítésére**: a résztvevők számára motiválónak hat, ha a „saját” projektjükéről hallanak a médiában.

Események, rendezvények

- 🕒 Az események fontosak, és hozzájárulnak a projekt sikerességéhez, ne hagyjuk ki őket, és készülünk rájuk körültekintően. Használhatjuk őket: információcsere, motiválásra, hálózatépítésre, disszeminációra, és ha jól szerveztük meg, csapatépítésre is.
- 🕒 Tervezzünk és **szervezzünk különböző típusú eseményeket**: helyi, (ha szükséges) regionális, országos, és Európai projektek esetén nemzetközi találkozót is. Bár a résztvevőket néha nagy kihívás rávenni arra, hogy eljőjenek, végül mindig motiválónak találják a találkozót, képzést, eszmecsereét.
- 🕒 Ha a projektben hosszabb kampányperiódus van (9-12 hónap), tervezzünk nyitó, félidei, és záró eseményt is. A félidei eseményt felhasználhatjuk a résztvevők motiválásának megerősítésére, tapasztalatszerésre, visszacsatolásra és kiegészítő információk adására.
- 🕒 Biztassuk a helyi csapatokat **különböző helyi események szervezésére**: dolgozói ebédek, előadások, vetélkedők, növénycserék, sütő- és íróversenyek, munkába biciklizés, karácsonyi partik stb.. Mind segíthet **egy támogató közösség létrehozásában, motiválja a dolgozókat**, és örömteli, pozitív atmoszférát teremt a fenntartható energiahasználat köré – arról nem is beszélve, hogy ezeknek az eseményeknek tudatosságnövelő hatása is van.
- 🕒 Bár eleinte vonakodhatnak, kérjük meg a résztvevőket, hogy meséljék el saját történetüket, a kihívásokat, amikkel szembesültek és az eredményeket, amiket elértek.
- 🕒 Az eseményeket a projekt üzenetével összhangban szervezzük meg. Azaz gondoskodjunk róla, hogy **egy fenntartható energiás projektben a rendezvények „zöldek” legyenek.**

Helyi közösségek, csapatok létrehozása és képzése (EnergiaKözösségek)

- 🕒 Sokkal jobb, ha **helyi közösségre bízunk** a viselkedés megváltoztatását célzó kampány **kivitelezését**, és nem csak egyetlen felelősre: a csoportokban megoszlik a felelősség, különböző jártasságú emberek dolgoznak együtt, és a csapatnak köszönhetően a résztvevők tettei készebbek, és nincsenek magukra hagyva a feladattal.

- ☺ Hagyjunk elég időt a helyi közösségek létrehozására, és segítsük a folyamatot képzésekkel, tippekkel és tanácsokkal. A Spórolunk@kiloWattal kézikönyvben találunk ehhez anyagokat.
- ☺ Segítsünk az EnergiaKözösség tagjainak megfontolt kiválasztásában: ügyeljünk rá, hogy a hivatal minden osztályát képviselje valaki, legyenek különböző jártasságú csapattagok, a felelőség megosztható legyen stb. Amennyiben lehetséges, hívjuk meg a vezetés egy tagját is a közösségbe, illetve egy, a technikához, műszaki dolgokhoz, rendszerekhez is értő személyt (ideális esetben az épületkezelőt/karbantartót vagy energiamedzsert).
- ☺ Győződjünk meg róla, hogy a helyi közösségek feladatai és felelőségi körei tisztázottak, és a munka, amennyire lehet, egyenlően oszlik meg a közösség tagjai között. Legyen egy állandó kapcsolattartó a közösségből, lehetőleg minimum két fő, hogy akkor is el lehessen érni a csapatot, ha az egyik kapcsolattartó kilép vagy szabadságon van.
- ☺ **Tartsunk képzéseket a helyi közösségeknek:** egyetlen képzés valószínűleg nem lesz elég. Fontos, hogy ne csak a szakmai kérdésekről beszéljünk (ld. hogyan takarítsunk meg energiát, hogyan gyűjtsünk energiafogyasztásra vonatkozó adatokat, hogyan használjuk a projekteszközöket stb.), hanem a menedzsmenttel kapcsolatos tudnivalókról és csapatépítő ötletekről is (ld. hogyan tervezzük meg a kampányt, hogyan fejlesszük a közösséget, hogyan kezeljük a nézeteltéréseket stb.).
- ☺ Az energiatakarékosági tippek mellé **adjunk menedzsment és csapatépítő tippeket**, amelyeket a helyi közösségek munkáját megkönnyítendő állítunk össze.
- ☺ **Rendszeresen kommunikáljunk a helyi közösségekkel, és látogassuk is meg őket.** Legjobb, ha a kezdeti felmérést és a kampány akciótervének vázát velük együtt csináljuk meg.
- ☺ Biztosítsunk a közösségek munkáját segítő hasznos és örömmel fogadott eszközöket és anyagokat: mérőeszközöket (pl. fogyasztásmérő, hőmérő), a kampányt népszerűsítő anyagokat (szórólapok, matricák, vászontáskák, bögrék stb.), példákat vetélkedő szervezéséhez. Inspirációért érdemes megnézni, hogy mit tartalmazott a Spórolunk@kiloWattal projekt kezdőcsomagja (ld. Értékelő Jelentés¹).
- ☺ A helyi közösségeknek biztosítsunk lehetőséget a tapasztalataik megosztására online eszközökön, csoportokban vagy személyes találkozókon keresztül.
- ☺ Rendszeresen adjunk visszacsatolást a közösségeknek arról, hogy hogyan haladnak a kampányban: az elvégzett munka minden aspektusáról (energiamegtakarítás, megoldott feladatok, elkészült akcióterv stb.) adjunk építő jellegű visszajelzést, hogy a közösség motivált és céltudatos maradjon.
- ☺ Készüljünk fel rá, hogy a közösségek motivációja és céltudatossága csökkenhet a projekt során. A projektpartnerségen belül osszuk meg azokat az ötleteket, amelyek segíthetnek átlendíteni a közösségeket ezen a problémán. Néhány Spórolunk@kiloWattal ötlet: rendszeres kapcsolattartás, kihívások, visszacsatolás, közösségi események, tapasztalatcsere a közösségek között.
- ☺ Jutalmazzuk a helyi közösségeket: hasznos és motiváló lehet, ha kisebb díjakkal jutalmazzuk bizonyos feladatok elvégzését (pl. az alapállapot felmérést, a feladatok megoldását).

Csapat- és közösségépítés

- ☺ A csoporttevékenységek és a **csoport-, illetve közösségépítés** nagyon fontosak a viselkedés megváltoztatására fókuszáló programokban több okból is: pl. az emberek látják, hogy nincsenek egyedül, bátorítást és motivációt kapnak, együtt dolgoznak a megoldásokon stb., ezért fontos, hogy a kampányok szerves részét képezzék. Az összetartó dolgozói csapat

kialakítása szinte előfeltétele a viselkedés- és gyakorlatváltozásra épülő energiatakarékossági erőfeszítéseknek: együttműködés nélkül nem tudunk változtatni a berögzült, nem fenntartható gyakorlatokon.

- 🕒 A viselkedés megváltoztatásában fontos szerep jut a **kreativitásnak, örömeink és kényelemnek**: az emberek nagyobb valószínűséggel alakítanak ki új energiahasználati gyakorlatot, ha nem csak energiát takarítanak meg vele, de a jól-létük is javul.
- 🕒 Segítsünk a résztvevőknek megérteni, hogy nem csak egy **helyi közösség részei, hanem egy hazai és európai közösséghez** is csatlakoznak a projekttel, és ezen közösségek minden tagja fenntarthatóbb energiahasználatra törekszik. Ez egyrészt motiválóan hat, másrészt ráébreszti az embereket, hogy ha sokan teszünk az ügyért, minden kicsi cselekedet számít – azaz sok kicsi sokra megy!
- 🕒 A kampány elemeként megrendezett verseny további hajtóerőt és motivációt adhat a változásra, különösen, ha a versenyt olyan csapatok között szervezzük, akik egyébként a csapaton belül együttműködnek. A különböző épületekben működő helyi közösségek (remélhetőleg) legalább annyit igyekeznek majd tenni, mint a versenytárs csapatok, biztosítsuk tehát számukra a visszajelzést a többi közösség teljesítményéről.
Legyünk óvatosak, és próbáljunk meg egészséges egyensúlyt fenntartani a kampány együttműködésre ösztönző és versenyre buzdító szempontjai között.

Eszközök és anyagok

- 🕒 Az európai projektekben nagyon hasznos, hogy központilag, az ehhez leginkább értő partner vezetésével kifejlesztett eszközök és anyagok állnak rendelkezésre. Ezeket azonban **adaptálni kell a helyi viszonyoknak megfelelően, tartalmilag és a kiküldés ideje szempontjából is** (pl. a fűtésre vonatkozó energiatakarékossági tippekre máskor van szükség Olaszországban és Svédországban).
- 🕒 Lesznek anyagok, amelyeket a helyi viszonyoktól, infrastruktúrától, meglévő tudástól és jártasságtól függően nagyobb mértékben kell majd átalakítani. Például, ha egy épületben automata a világítás, a vonatkozó tippeknek egész másnak kell lenniük, mint egy nem automatizált világítási rendszerrel rendelkező épület esetében.
Mutassuk be az eszközöket és anyagokat a helyi szervezést végző csapatoknak (ld. EnergiaKözösségek), és magyarázzuk el, példákkal is illusztrálva, hogy miért és hogyan kell használni őket. Ne feledjük, a helyi szervezők tagjai nem feltétlenül szakértők, ezért nem is biztos, hogy világos számukra, miért szükségesek bizonyos eszközök és miért fontos használatuk.
- 🕒 **Készítsünk kézikönyvet, a bonyolultabb anyagok** (ld. online energiamegtakarítási eszköz) vagy a szakértői tudást igénylő eszközök (ld. akcióterv útmutató) használatának megkönnyítése érdekében.
- 🕒 Segítsük és biztassuk a **helyi közösségeket a saját anyagaik elkészítésére**, például azzal, hogy mintákat és példákat adunk nekik. Adjunk lehetőséget és biztassuk a helyi közösségeket saját anyagaik megosztására.
- 🕒 Ha lehet, **teszteljük és próbáljuk ki a legfontosabb eszközöket, segédanyagokat** a célcsoport tagjainak körében, hogy biztosan felhasználóbarátak legyenek (az online eszközöket például mindenképp érdemes tesztelni).
- 🕒 **Adjunk rendszeres visszajelzést a résztvevőknek az energiafogyasztást nyomon követő online kalkulátor adatai alapján**: így követhető lesz a fejlődés és példát is tudunk adni az eszköz

használatáról (a helyi közösségek ugyanígy kommunikálják a fogyasztás változását a vezetés és a dolgozók felé).

Értékelés és adatgyűjtés

- 🔌 Az energiafogyasztás csökkentését célzó kampányokban szükségünk lesz megbízható adatokra, lehetőleg a korábbi és a jelenlegi fogyasztásra vonatkozóan is. Készüljünk fel rá, hogy **az adatok szinte sosem könnyű összegyűjteni!**
- 🔌 Amint elkezdjük a projektet, nézzünk utána az adatok hozzáférhetőségének – ha lehet, **legyen az adatok megléte az egyik feltétele a részvételnek.**
- 🔌 Amennyiben lehetséges, vegyük be azokat is a helyi közösségbe (ld. EnergiaKözösség), akik hozzáférnek az energiafogyasztási adatokhoz - időt és energiát takarítunk meg ezzel.
- 🔌 **Legyen az értékelés is része** a kampánynak: a kampány hatását (alapállapot és záró felmérés) és a saját munkánkat is (önértékelés) értékeljük.
- 🔌 A kampány kezdetekor és a végén végzett **felmérések** – ha jól tervezzük meg és használjuk őket – **segítségünkre lehetnek a kampányra vonatkozó helyi akciótervek elkészítésében,** valamint az akciótervek projekt utáni időszakra történő aktualizálásában is. A jól megtervezett felmérések segítenek abban, hogy a kampány jobban tudjon alkalmazkodni a helyi viszonyokhoz.
- 🔌 A visszacsatolás fontos része, hogy **kommunikáljuk az értékelés eredményeit** a projektben résztvevő különböző csoportok (vezetőség, EnergiaKözösségek, dolgozók, projekt partnerek) körében.

A teljes, angol nyelvű jelentés itt olvasható:

https://sporolunk.org/images/partner/GDI-files/sw_D6.5_EvaluationReport_FULL_Sept2017.pdf

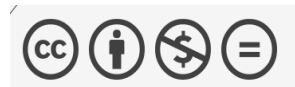

A Spórolunk@kiloWattal konzorcium a résztvevő országok nyertes csapataival a Díjkiosztó Ünneppel egybekötött projektzáró találkozón Brüsszelben

Készült 2017 szeptemberében

Ez a Spórolunk@kiloWattal jelentés a Kreatív Közjavak (Creative Commons) Nevezd meg!-Ne add el!-Ne változtasd! 2.0 UK: England & Wales Licence alapján kerül kiadásra (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>).

Spórolunk@kiloWattal – Energiamegtakarítási verseny a közszféra számára

www.saveatwork.eu // www.sporolunk.org

A Spórolunk@kiloWattal egy egyéves energiamegtakarítási verseny volt a közszféra dolgozói számára, amelyet 2016 márciusa és 2017 februárja között szerveztek kilenc európai országban.

A Spórolunk@kiloWattal konzorciumi partnerei:

Németország (konzorciumvezető):

B.&S.U. Beratungsund Service-Gesellschaft Umwelt mbH - www.bsu-berlin.de

Ausztria: Grazer ENERGIEAgentur - www.grazer-ea.at

Belgium: Arbeid & Milieu - www.a-m.be

Magyarország: GreenDependent Intézet - www.intezet.greendependent.org

Olaszország: Agenzia per l'Energia e lo Sviluppo Sostenibile - www.aess-modena.it

Lettország: Ekodoma - www.ekodoma.lv

Svédország: Energikontor Sydost AB - www.energikontorsydost.se

Nagy-Britannia: Severn Wye Energy Agency - www.severnwye.org.uk

Franciaország: Prioriterre

A jelentéssel kapcsolatos további információ: Vadovics Edina, edina@greendependent.org.

A Spórolunk@kiloWattal (save@work) projekttel kapcsolatos további információ: Anke Merziger, amerziger@bsu-berlin.de vagy a www.saveatwork.eu oldal.

Ez a jelentés az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja keretében finanszírozásban részesült Spórolunk@kiloWattal projekt számára íródott, a támogatási megállapodás száma: 649660.

A jelentés tartalmára vonatkozó kizárólagos felelősség a szerzőket terheli. A jelentés tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió által képviselt álláspontot. Sem az EASME-t, sem az Európai Bizottságot nem terheli felelősség a jelentésben foglalt információ bármilyen felhasználásáért.

